

Ställskruven

PERSONALTIDNING FÖR AB BAHCO VERKTYG NR 4 1989

Ansvarig utgivare: Jan Carlborg

Redaktör: Magnus Alterot

Illustrationer: Per Idås

I Ställskruvens höstnummer:

**Hur är det med Bahco
Verktygs leveransservice?**

Vad tycks om flexetid?

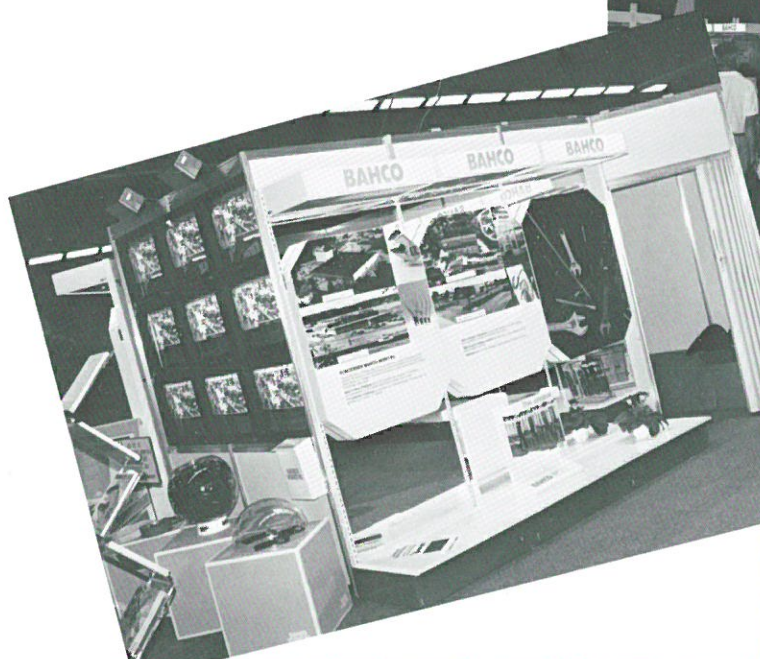
Vad är Triad?

Vem är Bo Carlberg?

**Hur blev resultatet t o m
september?**

**Dessa frågor får Du bli a svar
på i detta nummer.**

Sedan senast

Den 10-13 augusti deltog vi på mässan Enastående Enköpning. Många besökare kom till vår monter och visade intresse för vårt företag.

Den 29 augusti höll Jan Carlborg ett antal informationsmöten om kommande förändringar i produktionen. Han informerade också om resultatutvecklingen, investeringar samt om personalläget.

Den 8-11 oktober deltog vi tillsammans med vår belgiska agent, V & O Tools, på järnhandelsmässan i Bryssel.

Leveranssäkerhet 100%

Våra kunder möts allt för ofta av besked om långa leveranstider på skiftnycklar, skruvmejslar, rörtänger etc. Detta är en otillfredsställande situation. Kunden har som bekant alltid rätt. Åtminstone så länge man ställer rimliga krav. Och det gör man.

Trots det har vi mycket svårt att svara upp mot dessa krav. Detta är ingen nyhet. Även om leveransservicegraden varierar från tid till annan har den legat på en alldeles för låg nivå under flera år. Det är ett förhållande som endast konkurrenter till Bahco Verktyg kan uppskatta.

100 % före jul

Vi måste alltså bli mycket bättre för att uppfattas som "Bästa leverantör". För den skull har vi som ett naturligt led i förbättringsarbetet fastställt etappvisa mål för vår leveransservice, framhåller Jan Carlborg.

Av de drygt 1 100 produkterna som vi marknadsför från Enköping har vi valt ut ett drygt 60-tal. Dessa produkter är med hänsyn till lönsamhet och konkurrenssituation de viktigaste. Dessa "63 i topp" kallar vi tills vidare för "Super

Bästa Leverantör

Jan Carlborg framhåller: Vi har som mål att bli våra kunders bästa leverantör. Det är alltså kundens uppfattning om Bahco Verktyg jämfört med konkurrenterna som är avgörande. Kundens uppskattning baseras naturligtvis på en rad olika faktorer. T ex produktutförande, produktkvalitet, produktpris och möjligheten att erhålla leveranser i rätt tid.

För att Bahco Verktyg skall uppfattas som "Bästa leverantör" krävs mycket av oss. Vi måste ha god kunskap om marknadens behov och kundernas önskemål. Vi måste ha bra system och rutiner för produktionsstyrning. Vi måste ha korta ledtider från planering till färdig produkt. Vi behöver stor flexibilitet i alla delar av vår organisation.

A". För dessa produkter har vi satt upp ett tufft men nödvändigt mål. Fr o m jul skall vi ha ett sådant "flyt" i produktionen och en sådan leveransberedskap att "Super A-produkterna" skall kunna utlevereras från centrallagret senast två arbetsdagar efter det vi fått kundens order.

För att klara det uppsatta målet för "Super A" krävs en hel del av oss. Vi måste styra produktionen annorlunda, innebärande bl a kortare serier och snabbare genomloppstid. Vi måste bli bättre på att planera och att följa upp gjorda planer.

Vi måste inte nödvändigtvis jobba mer utan snarare göra det på ett kanske annorlunda och "smartare" sätt.

Flexibel arbetstid -Tillfälligt eller varaktigt?

Under hösten genomförs försök med flexibel arbetstid för daggående verkstadspersonal i Enköping. Företaget och Verkstadsklubben kommer senare i höst att göra en utvärdering av försöket med flexibel arbetstid.

Flexgränser

Möjlighet att utnyttja flexibel arbetstid har medarbetaren förutsatt att arbetet inte blir lidande. Arbetstidsmålet skall fullgöras varje dag. Men arbetstiden kan förläggas indivi-

duellt inom vissa gränser. Dessa flexitidsgränser innebär att arbetsdagen börjar någongång mellan kl 0600-0800 för heltidsarbetande och slutar mellan kl 1500-1700. Lunchrast skall tas under minst 30 minuter mellan kl 1100-1230.

Effektivitet och trivsel

Effektivitet och trivsel är två faktorer som har samband säger personalchef Jan-Åke Stern. Hög effektivitet leder till god trivsel - och omvänt - god trivsel medför hög effektivitet.

Vår förhoppning är att flexibel arbetstid skall resultera i både högre effektivitet och bättre trivsel. Vi kommer att försöka göra bedömningar av vad den flexibla arbetstiden har betytt för t ex möjligheten att behålla medarbetare och rekrytera nya, eventuell inverkan på frånvaro och utnyttjande av arbetstid samt i vad mån den flexibla arbetstiden medfört administrativt krångel.

Vad tycker Du om flexitid?

Eva Englund

Jättebra! Jag kommer tidigare på morgonen. Tar en halvtimmas lunch. Går hem kl 1500. Då har jag resten av eftermiddagen fri och kan exempelvis hjälpa barnen med läxor-na.

Erik Pettersson

Jag kan inte utnyttja flexitiden för jag måste passa telefonen mellan vissa tider. Men jag tycker det är bra i synnerhet för de som pendlar och kan utnyttja bussar på ett bättre sätt. Det gör det också attraktivare att jobba här. En fördel är också att det inte blir så trångt i trafiken kl 1600.

Mikael Larsson

Bra! Jag börjar 0630. Tar en halvtimmas lunch. Slutar kl 1500. Jag åker buss till och från jobbet så det är lättare att passa in.

Rolf Åhman

Bra! Det här skulle ha införts för flera år sedan. Jag börjar 0630. Tar en halvtimmas lunch. Går hem kl 1500.

Elsie Lindell

Bra! Jag börjar 0630. Jag går hem och äter så jag behöver en timma till det. Slutar kl 1530.

Karl-Gustav Sjögren

Jag har inte utnyttjat det ännu. Men kommer väl att göra det så småningom. Det är bra att ha den möjligheten.

Bahco Verktyg enda svenska företaget i världsomspännande projekt.

Bahco Verktyg har som det enda svenska företaget utsetts att delta i ett världsomspännande forsknings- och utbildningsprojekt kring **Design Management**. Projektet drivs av **Design Management Institute** i Boston i samarbete med **Harvard Business School University** och går under beteckningen **Triad-projektet**.

Namnet kommer av att projektet berör världens tre största marknader. Nordamerika, Västeuropa och Fjärran Östern. Triadprojektet genomförs under en femårsperiod och består av två delar. Den första är en studie av industriell Design Management inom 15 framgångsrika företag. Text Black & Decker, Digital Equipment, Texas Instruments, Canon, Sharp, Yamaha, Sony, Braun, Philips och Bahco Verktyg. Den andra delen av projektet avser en övergripande studie av hela begreppet Design Management.

Som ett led i den första delen av Triad-projektet arrangerades i oktober utställningar rörande Design Management i Boston och Tokyo. I anslutning till Boston-utställningen hölls ett symposium den 1 oktober.

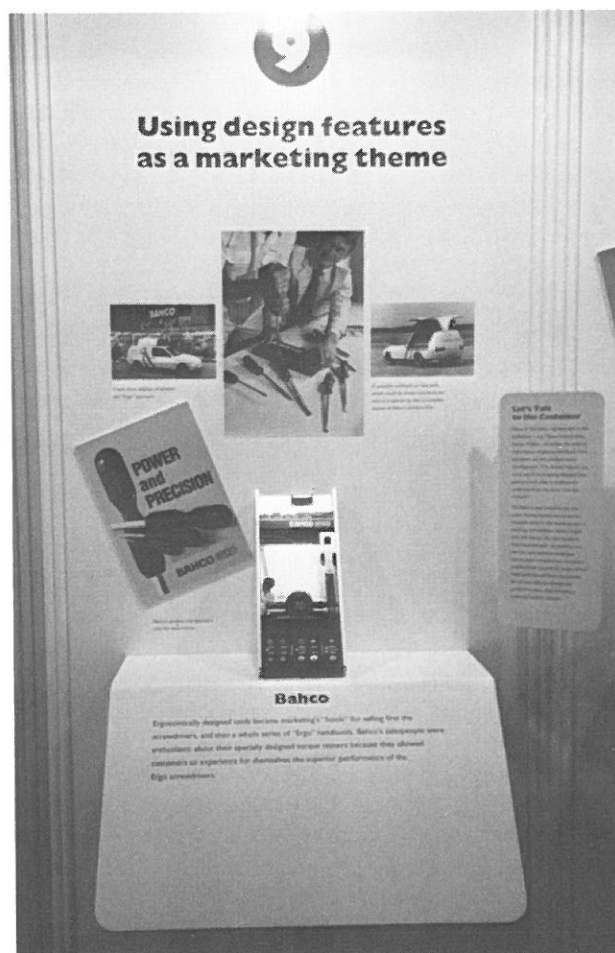
Jan Carlborg från Bahco Verktyg medverkade i symposiet.

”Vi är glada över att satsningen på ergonomisk utformning av våra produkter inte bara har rönt uppskattning bland våra kunder utan nu också uppmärksamhet i det internationella Triad-projektet. Vi har i flera år arbetat med utveckling av våra handverktyg. Det är min förhoppning att vår medverkan i Triad-projektet inte bara får betydelse för Bahco Verktyg utan också resulterar i ökad uppmärksamhet av svensk design.”

Hur valdes Bahco Verktyg?

Grundläggande för val av deltagande och representativa företag har varit:

Företaget skall komma från en av de tre ekonomiskt ledande enheterna i Nordamerika, Europa eller Japan. Företagen skall tillsammans ha en blandad produktmix. Alla företag skall ha en ”story” kring Design Management. Exempelvis hur detta används framgångsrikt eller som i vårt fall hur en ökad medvetenhet om betydelsen av god Design Management positivt har påverkat företagets image, internt och externt.

Mer om kvalitet

"Den som slutar att bli bättre, slutar att vara bra"

Detta gäller inte minst inom kvalitetsområdet. Bra kvalitet har det företag som kan lösa sina kunders problem på ett bättre sätt än kunderna. Det är viktigt att **alla** inom vårt företag har en gemensam uppfattning och förståelse för detta begrepp och hela dess vidd.

Kunden ställer kraven

Kunden, och ingen annan, avgör om vi löser hans problem bättre än våra konkurrenter. Vår kund väger in en mängd olika aspekter av betydelse för honom, såsom servicegrad, bemötande, leveransförmåga, produkttegenskaper och variation i dessa faktorer från leverans till leverans. Priset finns med i bilden men underordnas oftast de sammantagna kvalitetskraven. När kunden väljer oss som leverantör efter att ha vägt och värderat allt detta är vi bättre än våra konkurrenter.

Vi skall således sträva efter **rätt kvalitetsnivå** bland en mängd olika faktorer som tillsammans har en avgörande betydelse för kunden, och inte eftersträva högsta tänkbara kvalitet hos en enskild faktor, t ex produkttegenskap.

Det är viktigt för oss att klart och tydligt definiera vilka våra kunder är och vilka problem vi skall hjälpa dem att lösa. Vår affärsidé beskriver inom vilket område vi skall vara verksamma.

Vi skall vara en specialistleverantör av tänger och skruvningsverktyg till yrkesmarknaden och övre delen av privatmarknaden.

Om vi kan erbjuda dessa människor bättre lösningar på deras problem än våra konkurrenter, har vi lyckats. Men då gäller: Vi måste sammantaget vara bättre vad gäller t ex produkttegenskaper, tillförlitlighet och leveransförmåga.

Inom Bahco Verktyg har vi sedan länge betonat att kvalitetsfrågorna är av avgörande betydelse för företaget. För att markera betydelsen ytterligare har kvalitetsfunktionen förstärkts.

EG-marknaden ställer nya krav

Förutom det marknadsstrategiskt riktiga i att på ett organiserat sätt tackla kvalitetsfrågorna kommer allt oftare rent formella krav från olika marknader. Dessa krav gäller orderrutiner, behandling av reklamationer, produktdokumentation och ritningsdokumentation. Staliga verk, myndigheter, biltillverkare och organisationer talar om **kvalitetssäkringssystem**. I takt med att EGs inre marknad kommer närmare blir vi allt mer beroende av sådana system.

Ett tillverkande företag måste också ta sitt ansvar för de

skador som direkt kan hänföras till en brist i produkten. Lagar om produktansvar gör att en tillverkare kan dömas till höga ersättningar. Då gäller det att ha en bra dokumentation från tillverkningen, så att man kan påvisa att tillverkningen gått rätt till.

Kvalitetsprojekt Q-9000

För att möta kraven från våra kunder kommer vi att omedelbart starta upp ett projekt Q-9000 för att systematiskt arbeta med kvalitetsfrågorna och införa ett kvalitetssystem som baseras dels på det standardiserade kvalitetssystemet SS-ISO 9000, dels på Volvos kvalitetssystem. Detta skall sedan dokumenteras och kvalitetshandbok skall iordningställas.

Vi skall ha ett fungerande kvalitetssystem till semestern 1990, så att vi då kan bli godkänd som leverantör enligt SS-ISO 9002. Kvalitetsprojektet Q-9000 har en projektorganisation med styrgrupp som rapporterar till Bahco Verktygs ledningsgrupp. Projektorganisationen kommer att ha 10 olika arbetsgrupper och sammanhållande projektledare för Q-9000 kommer undertecknad att vara.

Kvalitet allas ansvar

Även om inte alla kan delta i arbetsgrupperna i projektet Q-9000 så har vi alla ett kvalitetsansvar för det vi gör. Vi måste på alla nivåer uppfylla kundens krav om helheten skall bli bra. Vi skall bli ännu bättre genom att vara medvetna om vad kvalitet betyder och genom att vi ändrar våra attityder.

Nollfelsstrategin

Vi måste börja tänka om när det gäller kvalitet. Det gäller att förebygga så att fel aldrig uppstår. Med andra ord styra mot rätt kvalitet och arbeta med ett kvalitetssäkringssystem så att de färdiga produkterna får önskad kvalitet. Detta gäller givetvis även det vi köper. Kontrollverksamheten kan då minskas utan att kvaliteten blir sämre.

Nollfelsprincipen, vår arbetsfilosofi

- Det får inte bli acceptabelt med fel.
- Vi skall arbeta mer med förebyggande åtgärder.
- Vi måste hitta eventuella fel så tidigt som möjligt.
- Metodutvecklingen skall drivas på mot säkrare processer.
- Det innebär en fortlöpande stimulans - **Att bli bättre!!**

Roland Bjurling, Kvalitetschef

Vem är Bo Carlberg?

Ställskruven bad Bosse berätta lite om sig själv.

Som nyanställd teknisk chef från den 1 augusti 1989 har jag nu fått en inblick i vår produktionsverksamhet.

Stora möjligheter

Jag har konstaterat att det finns stora möjligheter att ganska snart göra vårt företag mer lönsamt enligt de av vår VD Jan Carlborg uppsatta målen. Detta grundar jag på att under min tid här träffat många yrkeskunniga och engagerade medarbetare i verkstaden.

Tio budskap

För Teknikfunktionen har jag förmedlat tio budskap som vi gemensamt skall arbeta för. Så att vi under 1990 uppnår målet att bli våra kunders bästa leverantör av handverktyg.

Yrkesbana

Jag är född 1936. Min yrkesverksamma bakgrund har jag erhållit vid flera olika större verkstadsföretag. Efter en ingenjörsexamen i Eskilstuna 1957, började jag som elevingenjör på ASEA i Västerås. På ASEA Atomkraftavdelning började jag mitt första arbete som mekanisk konstruktör.

Efter några år på ASEA började jag på STAL Refrigeration i Norrköping för att där ta hand om utvecklingen av skruvkompressorer för kylanläggningar. Norrköping blev jag trogen i 14 år innan jag började på Defibrator Maskin AB i Södertälje. Då som produktionschef.

1975 började jag åter i ASEA-gruppen. Jag tog då hand om en omfattande flyttning av inomhusställverk från Ludvika till Arboga för att där bygga upp ett nytt tillverkningskoncept enligt principen produktfabrik. Som platschef och produktionschef för Arbogafabriken var min uppgift att utveckla verksamheten vilket lyckades bra tillsammans med engagerade medarbetare.

Efter sex år i Arboga började jag som "seniorkonsult" i Västerås. Som "seniorkonsult" blev min uppgift att hjälpa till med att starta upp uppbyggnaden av olika fabriker utomlands.

Fyra år senare fick jag senare ansvaret att bygga upp verksamheten med ABBs egna produktionskonsulter. Dessa arbetar inom hela området från organisationsuppbyggnad, produktionsstyrning och produktionsteknik.

Nästa uppgift blev så Bahco Verktyg. Det känns både

utmanande och stimulerande att ta tag i detta och visa att vårt företag kan bli så lönsamt som målsättningen är.

Fritiden

Mina fritidsintressen är att vara tillsammans med familjen i skog och mark. Hela familjen är aktiva orienterare så varje semester är självklart bokat för världens största tävling nämligen "5-dagars". Ett bra komplement till avkoppling har jag just börjat med. Det är den växande sporten golf där jag nu har officiellt handicap 36.

Förbruka lagom!

Förbrukningsmaterial är något som vi gör av med alldeles för mycket här på Bahco Verktyg. Mycket av det vi förbrukar skulle vi kunna minska med 25 % säger Arne Ferngren på förrådet. Vi slösar bort mycket i onödan säger han.

Vi bad Arne plocka fram exempel på saker som förbrukas en hel del och har gjort några frågor kring det. Vad tror Du om det här? Skicka Ditt svar till Ställskruvens redaktör. Fem Bellmanlotter väntar. Svar senast den 1 december.

1. Hur många par tygvantar rekvireras från förrådet på ett år?

1. 24 500 X. 28 000 2. 31 600

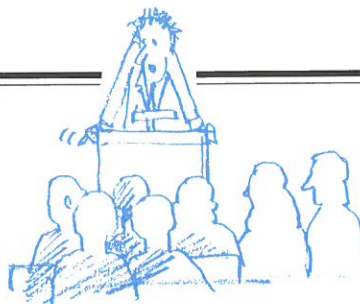
2. Dragnålar är en stor och dyr förbrukningsvara. Vad är genomsnittspriset per styck?

1. 450,- X. 625,- 2. 750,-

3. Vi har alldeles för höga kostnader på förrådet. Omsättningen har under året varit

1. 6 500 000,- X. 7 500 000,- 2. 9 000 000,-

Månadsmöte för bättre information

Alla är överens om att information är viktigt. Information om arbetet, arbetsförhållanden och företaget i stort är sådant vi får (?) via dagliga kontakter med chefer och arbetskamrater, på anslagstavlor och genom t ex Ställskruven. Många tycker att vi inte nödvändigtvis behöver ha mer information utan bättre information.

Bra eller dålig

Information som av en medarbetare uppfattas som bra kan av en annan anses vara dålig. Detta beror på att vi har olika behov och skilda uppfattningar om information. De flesta anser emellertid att bra information ska vara intressant, ha ett viktigt innehåll, ske vid rätt tidpunkt och komma från rätt håll. Helt klart är att informationen har stor betydelse för trivsel, intresse och engagemang.

Månadsmöten

Den viktigaste informationen sker i de dagliga kontakterna mellan arbetskamrater, medarbetare och chefer etc. Som ett komplement till sådan information finns planer på att anordna regelbundna gruppvisa sammankomster, så

kallade månadsmöten. Avsikten är att dessa möten ska vara ett bra forum för gemensam information, diskussion och problemlösning. I månadsmötet deltar kamraterna i arbetsgruppen tillsammans med närmaste chef.

Före jul

Detta med olika typer av arbetsplatsträffar har tidigare varit aktuellt inom Bahco Verktyg. På vissa avdelningar och arbetsplatser fungerar det bra. På andra sämre eller inte alls. Nu gör vi ett nytt försök. Målet denna gång är att alla anställda ska ha deltagit i ett månadsmöte före jul. Målet är också att vi under 1990 ska ha återkommande, månatliga informationsmöten på varje arbetsplats.

Använd möjligheten!

Använd den möjlighet som månadsmötet ger! Genom aktivt deltagande i form av frågor, diskussionsinlägg etc kan var och en medverka till givande träffar. Det finns mycket att diskutera kring t ex följande följande frågor: Hur har det gått? Vad är det som inte fungerar bra? Vad kan vi ändra på? Vad är det som är på gång?

Resultatet på budgetnivå

Vid pressläggning av detta nummer av Ställskruven finns uppgifter om fakturering och resultat för perioden januari - september 1989. Härav framgår att utvecklingen hittills under året i stort följer budget. Detta gäller för Bahco Verktyg koncernen i dess helhet och för Bahco Verktyg i Enköping.

Fakturering januari - september, miljoner kronor

	Budget	Utfall
Bahco Verktyg	201,5	205,6
F E Lindström	41,5	42,0
Belzer-Dowidat	249,5	244,5
Bahco Forge & Outillage	14,8	16,5
Bahco Værktøj	11,0	9,1
Bahco Tools	10,5	10,2
Bahco Työkalut	2,8	1,9
Intern fakturering	- 30,2	- 23,2
	501,4	506,6

Resultat januari - september, miljoner kronor

Resultatet är efter finansnetto men före extra ordinära kostnader och intäkter.

	Budget	Utfall
Bahco Verktyg	13,2	13,3
F E Lindström	4,8	5,1
Belzer-Dowidat	-11,0	- 6,1
Bahco Forge & Outillage	0,4	1,8
Bahco Værktøj	1,1	0,6
Bahco Tools	0,1	0,6
Bahco Työkalut	- 0,1	- 0,1
Upplösning av omstruktureringsreserv	11,9	7,5
	20,2	22,8

VD:s kommentar

Jan Carlborgs kommentar till resultatet:

- Det är tillfredsställande att konstatera att vi så här långt klarar budgeterade resultatmål. Även om det inte framgår av det ackumulerade resultatet bör särskilt noteras att september var en mycket bra månad ur resultatsynpunkt. Detta gäller både Bahco Verktyg i Enköping och Belzer-Dowidat i Tyskland. Vårt resultat i Enköping beror till stor del på förbättrat produktionsresultat. Låt oss hoppas att det håller i sig. Anmärkningsvärt och roligt är också att Belzer-Dowidat i september för första gången på 13 år visar positivt månadsresultat. Det är självfallet långt kvar till stabil och god lönsamhet, men septemberutfallet visar att vi är på rätt väg.

Låt oss glädjas över septemberresultatet, men vi får inte glömma att det är helårsresultatet som räknas. Vi måste arbeta vidare för att klara och helst överträffa uppsatta mål 1989 och lägga grund för ännu bättre resultat 1990. Det är i detta sammanhang av största betydelse att leveransförmågan kan förbättras. Som en del i projektet "Bästa leverantör" pågår aktiviteter med målet "100 %-ig leveransförmåga på de 63 viktigaste produkterna". Detta mål skall vi uppnå före jul. Vi har en bra bit kvar, men vi är på rätt väg.

Sekvensträning

I rummet bredvid lektionssalen finns det sedan några veckor sekvensträningsutrustning. Här kan man träna upp axel-, arm-, ben-, rygg- och magmuskler. Detta fyller två huvudsyften. Dels som rehabilitering för sjukskrivna. Dels som ren friskvård.

För t ex sjukskrivna skall detta underlätta återgång till arbete och motverka utveckling av belastningsskador. Hit kommer man efter läkares ordination och med handledare.

Genom eget initiativ eller på Företagshälsovårdens rekommendation kan man också utnyttja utrustningen som ren friskvård för ökad kondition och ökat välbefinnande.

Bygg upp Din kropp, så klarar Du påfrestningar bättre!

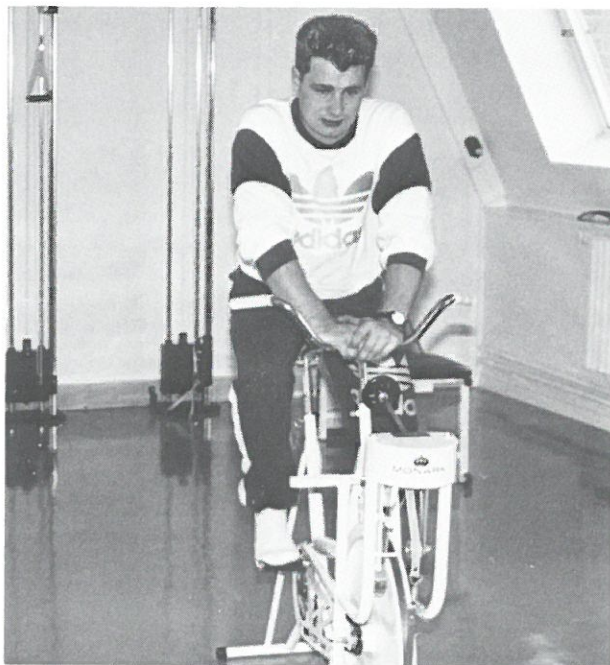
När höstmörkret åter sänker sig tidigt om kvällarna, fylls gymnastikhallar, gym m m med folk som tränar, svettas och har roligt tillsammans. Många gör det för att hålla sin vikt på lagom nivå eller kanske gå ned några kilo. Andra tränar för att få magens och lårens muskulatur att "pigga till" och anta en fastare form. Vad vi får är dessutom starka muskler och ett starkt skelett, som tål belastning i vår vardag.

En tränad muskel är bättre förberedd för en oväntad ansträngning. För den som är vältränad är det t ex inget större problem att trampa snett med foten, att ramla omkull, glömma bort sig och lyfta en alltför tung börda osv.. Situationer som man kan råka ut för såväl på fritid som i arbetslivet.

För äldre personer och för dem som t ex brutit ett ben eller en arm, är det inte lika självklart att man klarar nämnda påfrestningar. Är man svag i vissa muskler är det risk för snedbelastning av andra muskler.

För detta gäller följande: Användning efter ett träningschema. En utbildad instruktör skall vara med de första träningsstillfällena samt att denne också gör en uppföljning. Träningen görs på fritid. Anställda som tillhör denna kategori bör efter inledning erhålla ett så kallat "grönt kort" som berättigar till användande av träningslokalen på fritid när han/hon så önskar förutsatt att lokalen är disponibel.

För närmare information, kontakta syster Margareta på företagshälsovården!

Roland Sjöquist är en av dem som regelbundet kör friskvårdsprogrammet. Här på testcykeln.

Efter en period av inaktivitet är det lätt att råka ut för överbelastningsskador, sträckningar och dylikt. Tänk på detta i början av Ditt jympapass, joggingrunda etc! **Tag hand om Din kropp så mår Du så mycket bättre!**

Du vet väl att Bahco Verktyg har **Friskis & Svettisjympa** två gånger per vecka?! På den går Du gratis **tisdagar kl 1900-2000** och **torsdagar kl 1930-2030**. Vi träffas i motionshallen på **Kryddgårdens Servicehus**, Källgatan 1 och jympar i 45 minuter. Den som vill kan sedan ta en liten simtur i bassängen efteråt. **Låter det inte frestande?!**

Ha en skön och aktiv fortsättning på hösten! Vi syns på jympan.

Margareta Dibell
Företagssköterska

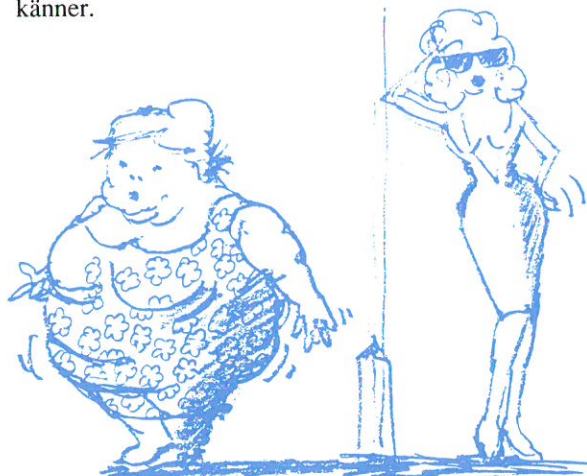
Skillnaden på tjejer och tanter

Ni tror kanske att det har med åldern att göra. Det har det inte. För det finns nämligen tjejer som är 85 och tanter som är 26. Konstigare än så är det inte. Det beror helt enkelt på hur man är. Någon har sagt att kvinnor som kallar sig för tjejer alltid är minst 40. Det skulle såvitt jag förstår betyda att gamla kärringar hurtfriskt kallar sig för tjejer bara för att lura folk att de minsann är mycket yngre än de är.

Så är det inte alls i verkligheten. Tjejer är kvinnor i alla åldrar som inte stelnat i konventioner och rädsla. Som inte accepterar förtryck och begränsningar. Tanter är Drottning Elisabeth av England, Golda Meir och Dolly Parton i ett. Tanter tar aldrig några risker. Tanter ger upp och hulkar och piper att det där kan väl inte vara lilla jag.

Tjejer är envisa och försöker igen. Särskilt om det är svårt. Alltid kan man lära sig något nytt. Tanter sladdrar och moraliserar samtidigt. Tjejer skvallrar så det skvätter om det, utan att skämmas. Fröjd och gamman, försigt värre, va? Tanter kan inte längre skratta och slå sig för knäna. Tjejer kan fnissa och garva som när de var 10, fastän de är 100. Tanter är alltid så förfärligt lagom. Tjejer bär gult, rosa och lila. De struntar i hålet i strumpan. Tanter tvångsstädar. Tjejer blåser bort damm när det skall komma främmande och städar för nöjes skull när andan faller på. Tanter är tjatiga, särskilt om yllebyxor och på vuxna döttrar. Tjejer kan skilja på struntsaker och verkliga problem när det drar ihop sig till bråk. Tjejer är något att hålla i handen när åskan går. Tanter är lugnast att lämna hemma. Tjejer tycker att tjejmiddagar är något av det trevligaste som finns.

Tanter säger usch, så trist! Bara damer på bjudningen. Tanter är tråkiga och saknar humor och sinne för practical jokes. Tanter deklarerar aldrig själva. Tjejer låter gärna män öppna dörren åt dem, tända deras cigaretter, dra ut stolen åt dem. Men de låter aldrig män placera deras pengar eller köra deras bil. Tanter tänker alltid på hur de tar sig ut. De vet ju aldrig om de träffar någon på bussen som de känner.

Tjejer vågar se sig i spegeln och blinka skämskt mot rynkor och grå strån och en och annan ungdomsfinne. Tanter mellan 20 och 100 har det inte så roligt. Tjejer har det ofta jättekul. Tanter blir bittra, elaka och ogina när de surat sig genom ett helt liv och ständigt skyllt på andra för de aldrig fick chansen att göra något av sitt liv.

Tjejer dör nyfikna. De ångrar aldrig något de gjort. Bara det som de aldrig hann med.

*Kåseri hämtat ur tidningen "Bilkåristen",
insänt av Margareta Dibell*

Dessa fantastiska barn

En tredjeklassare i en skola i Californien vill bli trafikpilot när han blir stor. Det som följer är en uppsats om ämnet.

Jag vill bli flygare när jag blir stor, eftersom det är ett kul jobb och lätt att hålla på med. Det är därför det finns så många piloter som flyger runt här och där idag.

Piloterna behöver inte gå så mycket i skolan. De behöver bara lära sig läsa siffror, så att de kan läsa instrumenten. Jag antar att de måste kunna läsa vägkartor också, så att de hittar rätt om de åker vilse.

Piloterna måste vara tappra, så att de inte blir rädda när det är dimmigt och de inte kan se. Om en motor eller en vinge faller av måste de förhålla sig lugna, så att de vet vad de skall göra. Piloterna måste ha bra ögon för att kunna se genom molnen och de får inte vara rädda för åskan, för de är närmare än vad vi är.

Den lön som piloten får är en annan sak som jag tycker om. De tjänar mer pengar än de kan göra av med. Detta är för att de flesta människor tror att flygning är farligt utom piloterna, som inte gör det, för de vet hur lätt det är.

Det är inte mycket som jag inte tycker om, utom att flickor tycker om piloter och alla flygvärdinnor vill gifta sig med piloter, så de måste alltid jaga bort dem, så att de inte besvärar dem.

Jag hoppas att jag inte blir luftsjuk, för jag har blivit bilsjuk. Blir jag luftsjuk kan jag inte bli pilot och då måste jag skaffa mig ett arbete.

Kåseri ur United Airlines personaltidning

Cykeln till Aulis Piispanen

Septemberomgången av "Prima liv" resulterade i fortsatt motionerande, dock på en något lägre nivå jämfört med maj. Här finns alltså plats för uppräckning! Det är ju var och ens hälsa, även Din, som står på spel. Regelbunden motion är god friskvård. Nästa "Prima liv" omgång äger rum i november. Då har Du chansen igen. Börja gärna motionera lite i smyg innan dess!

Pristagare

Utlottningen av priser bland "Prima Liv" motionärerna i september skedde onsdagen den 11 oktober. Sammanlagt utlottades en cykel och sex st Bellmanlotter.

Cykel

Aulis Piispanen

Bellmanlotter

Karl-Erik Axelsson

Börje Thelin

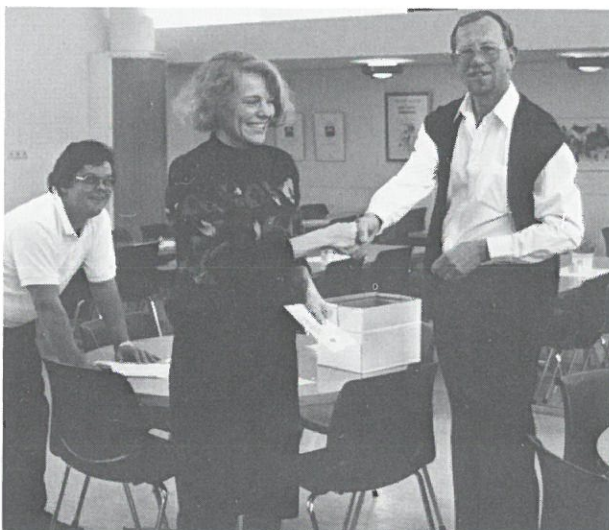
Eva Björkstén

Rune Öhrn

Reino Aalo

Irene Wiklund

Grattis!

Här får Eva Björkstén ta emot sitt pris. En Bellmanlott. Vann inte Eva förra gången också? Jag tror bestämt att hon är en riktig turgumma. (Reds anm).

Evas höstgryta

Värmande fläskgryta 4 port

8 hg bogfläsk

5 hg vitkål

2 dl mörkt öl

2 dl oxbuljong (Det går bra med buljongtärning)

3 st pressade vitlöksklyftor (Eller vitlökspulver)

2 tsk kummin

Svartpeppar

Salt

25 g smör (Kan uteslutas)

1/2 dl finhackad persilja

Skär vitkålen i bitar och ge den ett uppkok i lätt saltat vatten. Använd 2 dl av vattnet till buljongen. Skär fläsk i skivor och bryn det i stekpanna. Lägg fläskskivor och vitkål i en kastrull. Lägg i vitlök, kummin, svartpeppar och salt. Häll på buljong och mörkt öl. Låt koka till köttet känns mörkt. Ca 25 minuter. Rör ner ev smör i såsen. Strö finhackad persilja över. Servera med kokt potatis och tomat sallad.

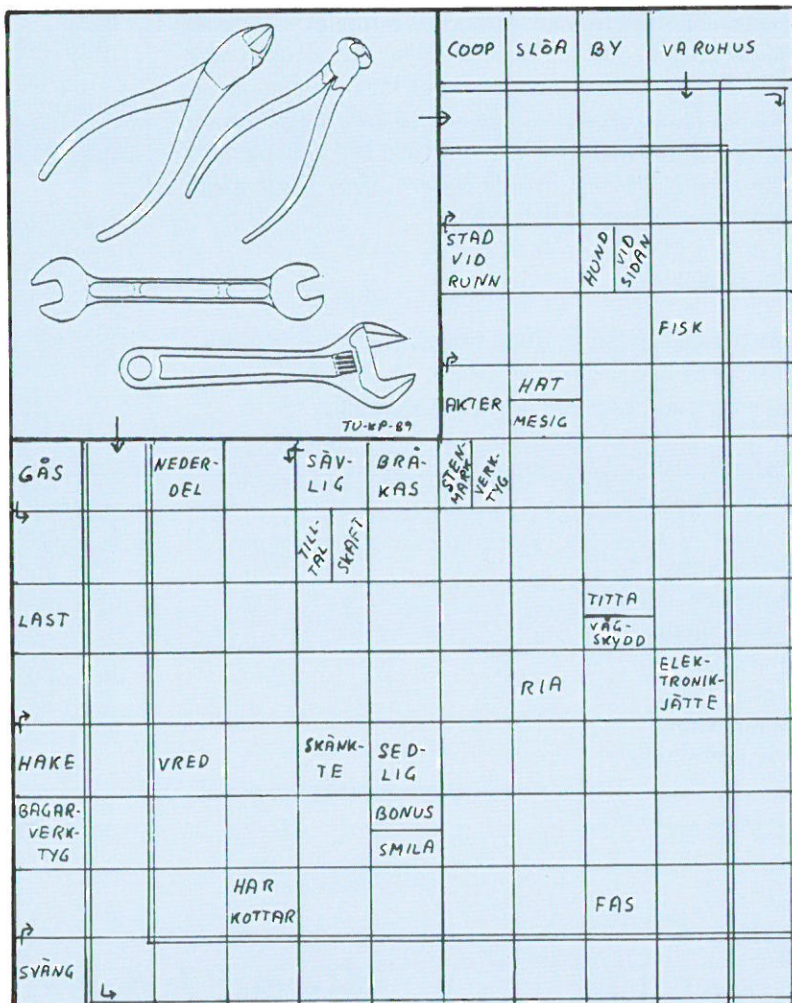
Vill man kosta på lite extra kan man byta ut bogfläsk mot fläskfilé. Man bör då öka förkokningstiden av vitkålen med 10 minuter. Och minska själva grytkoket till 15 minuter

Eva i köket

Kryssset

Ställskruvens höstkryss ser ut som följer. Försök att lösa det och skicka in lösningen till Ställskruvens redaktör före den 1 december! Fem Bellmanlotter till de först öppnade rätta lösningarna.

Namn

Avdelning

Rätt lösning på sommartävlingen

Här skulle Du hitta de **fem felen** på den högra kartan.
Felen var:

Sandviken var stavat Sandvik
Flen låg där Nora skulle ligga
Nora låg där Flen skulle ligga
Pricken vid Torshälla saknades
En ö i stockholms skärgård saknades

Det upptäckte bl a:

Pertti Luukka
Seppo Sormunen
Anne-Marie Ahlgren
H Lood, pensionär
Paula Leinonen

avd 3190
avd 3110
växeln
Mantorp
avd 3660

Ni fem har vunnit varsin Bellmanlott. **Grattis!**